

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

УДК 336.74

М. Л. Швайкокандидат економічних наук, доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
mlshvayko@gmail.com**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

У статті розглядаються сучасні тенденції грошово-кредитної політики України. З цієї метою розглядаються наступні ключові питання: конкретизація сутності, еволюція розвитку та основні інструменти грошово-кредитної політики; визначення базової мети, тенденцій та особливостей її реалізації в сучасних умовах; конкретизація перспективних напрямів розвитку грошово-кредитної політики України з метою її оптимізації; дослідження діяльності НБУ як базового провідника монетарної політики.

Відзначено, що в сучасних умовах базовою ціллю грошово-кредитної політики України є забезпечення цінової стабільності шляхом дотримання кількісних цілей щодо інфляції, а основним інструментом її реалізації виступає зміна ключової процентної ставки грошово-кредитної політики, адже саме вона чинить найбільш суттєвий вплив на стан грошово-кредитного ринку. Також в якості середньострокових цілей грошово-кредитної політики НБУ визначає дотримання режиму плаваючого обмінного курсу, прозорість діяльності Національного банку та його інституційна, фінансова та операційна незалежність.

Проведено аналіз статистичних даних щодо динаміки облікової ставки НБУ та індексу інфляції. Відзначено тенденцію до їх зниження, а також обґрунтовано тезу щодо продовження помірної пом'якшення монетарної політики у середньостроковій перспективі з метою активізації процесу кредитування та сприяння економічному зростанню.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, інфляція, облікова ставка, таргетування інфляції, цінова стабільність.

JEL Classification: E31, E40, E42, E52, E59**M. L. Shvayko**Ph. D. (Economics), Associate Professor
V. N. Karazin Kharkiv National University
mlshvayko@gmail.com**CURRENT TRENDS OF MONETARY POLICY OF UKRAINE**

In the article current trends of monetary policy of Ukraine are considered. For this purpose the following key questions are considered: essence specification, evolution of development and main instruments of monetary policy; definition of the basic purpose, tendency and feature of its realization in modern conditions; a specification of the perspective directions of development of monetary policy of Ukraine for the purpose of its optimization; research of activity of the NBU as basic conductor of monetary policy. It is noted that in modern conditions the basic purpose of monetary policy of Ukraine is ensuring price stability by observance of the quantitative purposes concerning inflation, and change of a key interest rate of monetary policy, as it has the most significant effect on a condition of the monetary and credit market, acts as the main instrument of its realization. Also as the medium-term purposes of monetary policy NBU defines observance of the mode of a floating exchange rate, transparency of activity of National bank and its institutional, financial and operational independence.

The analysis of statistical data concerning dynamics of discount rate of the NBU and an index of inflation is carried out. The tendency to their decrease is noted, and also the thesis about continuation of moderate mitigation of monetary policy in the medium term for the purpose of activation of process of crediting and assistance to economic growth is reasonable.

Keywords: monetary policy, inflation, discount rate, inflation targeting, price stability.**JEL Classification:** E31, E40, E42, E52, E59

© Швайко М. Л., 2017

М.Л. Швайко

кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
mlshvayko@gmail.com

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ

В статье рассматриваются современные тенденции денежно-кредитной политики Украины. С этой целью рассматриваются ключевые вопросы: конкретизация сущности, эволюция развития и основные инструменты денежно-кредитной политики; определение базовой цели, тенденций и особенностей ее реализации в современных условиях; конкретизация перспективных направлений развития денежно-кредитной политики Украины с целью ее оптимизации; исследования деятельности НБУ в качестве базового проводника монетарной политики.

Отмечено, что в современных условиях базовой целью денежно-кредитной политики Украины является обеспечение ценовой стабильности путем соблюдения количественных целей по инфляции, а основным инструментом реализации выступает изменение ключевой процентной ставки денежно-кредитной политики, ведь именно она оказывает наиболее существенное влияние на состояние денежно-кредитного рынка. Также в качестве среднесрочных целей денежно-кредитной политики НБУ определяет соблюдение режима плавающего обменного курса, прозрачность деятельности Национального банка и его институциональная, финансовая и операционная независимость.

Проведен анализ статистических данных о динамике учетной ставки НБУ и индекса инфляции. Отмечена тенденция к снижению, а также обосновано тезис о продолжении умеренного смягчения монетарной политики в среднесрочной перспективе с целью активизации процесса кредитования и содействия экономическому росту.

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, инфляция, учетная ставка, таргетирование инфляции, ценовая стабильность.

JEL Classification: E31, E40, E42, E52, E59

Постановка проблеми

В сучасних умовах питання щодо побудови ефективної грошово-кредитної політики є надзвичайно актуальним, адже вона впливає на такі важливі макроекономічні показники, як рівень інфляції, обсяг грошової маси та грошових агрегатів, ставку рефінансування, ВВП, що в кінцевому підсумку чинить вплив на фінансовий стан держави, окремих суб'єктів та в цілому на соціально-економічне становище в країні.

Розширення процесів глобалізації, зростання частоти та глибини міжнародних фінансових криз показали необхідність оптимізації і корегування грошово-кредитної політики. Якщо ми проаналізуємо світовий досвід, то можна спостерігати, що одні країни в кінці ХХ століття відмовилися від таргетування грошових агрегатів та перейшли до таргетування інфляції, тоді як інші країни почали використовувати змішану модель, яка базувалася на одночасному таргетуванні обмінного курсу та врахуванні декількох цілей грошово-кредитної політики.

В сучасних умовах розвинуті країни застосовують нетрадиційну монетарну політику, в основі якої лежить «кількісне пом'якшення», яке насичує економіку грошима, не дозволяючи прогалинам в економіці та фінансах продовжувати свою руйнівну дію (Гриценко, 2015).

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання щодо розкриття сутності, особливостей реалізації грошово-кредитної політики та її впливу на економіку активно досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими. Серед них (Гриценко, 2015), (Даниленко, 2010), (Долан, 1991), (Mishkin, 2011), (Мороз, 2005), (Савлук, 2002), (Стельмах, 2003), Тобін (Tobin, 2008), (Friedman, 1968) та інші. Вищезгадані вчені зробили великий внесок в розбудову концепції грошово-кредитної політики, її інструментів, шляхів оптимізації. Але потребують подальшої конкретизації особливості її реалізації та використання найбільш ефективних інструментів з урахуванням сучасних викликів (нестабільність соціально-економічного середовища, нарощування державного боргу, світові кризи, глобалізація).

Основні результати дослідження

Грошово-кредитна політика України є важливою складовою фінансової політики, і від її ефективності багато в чому залежить ефективне функціонування економіки, розвиток фінансового ринку, забезпечення підвалин для стабільного економічного зростання та

досягнення соціальної гармонії у суспільстві. Щоб бути ефективною, грошово-кредитна політика повинна відповідати умовам України, а не орієнтуватися на абстрактні схеми й стандарти, які було розроблено на основі аналізу зарубіжного досвіду.

Грошово-кредитна політика України пройшла декілька етапів свого еволюційного розвитку, на кожному з яких ставилися свої цілі та першочергові задачі. Вкрай важкими для України в цілому та її грошово-кредитної політики зокрема були перші роки незалежності, коли країна була в стані гіперінфляції з усіма її негативними наслідками (девальвація, скорочення обсягів виробництва, різке падіння життєвого рівня населення, криза неплатежів та інші). У 1993–1994 рр. у рамках проведення грошово-кредитної політики в якості її інструментів активно використовувалися кредити НБУ для фінансування програм уряду, а також монетизація бюджетного дефіциту. Таке надмірне емісійне кредитування було однією з причин гіперінфляції. Внаслідок чого введення в обіг постійної грошової одиниці гривні було відкладено на декілька років. А весь інфляційний удар перебрала на себе тимчасова грошова одиниця, яка знаходилась в той час в обігу.

Починаючи з кінця 1994 року, в рамках боротьби з інфляцією, грошово-кредитна політика стає більш жорсткою, використовуючи весь спектр своїх інструментів для зниження темпів інфляції. Деякі економісти називають їх «методами шокової терапії».

Після стабілізації ситуації в країні і введення в 1996 році постійної грошової одиниці (гривні) спостерігалось пом'якшення грошово-кредитної політики.

Аналізуючи Дорожню карту Національного банку України з переходу до інфляційного таргетування (Дорожня карта Національного банку України з переходу до інфляційного таргетування, 2016), можна констатувати, що до 2014 року фактично проводилася грошово-кредитна політика, де існував режим фіксованого обмінного курсу, основною ціллю якого було підтримання стабільного курсоутворення. Він підтримувався фактично за рахунок утримання завищеного обмінного курсу та фіскального домінування, що приводило до акумуляції дисбалансів в економіці.

У 2014 році відбувся перехід до гнучкого курсоутворення, монетарного таргетування та фіскального домінування.

У 2015–2016 році спостерігаємо перехід від монетарного таргетування до інфляційного таргетування (ІТ). Його параметрами є використання плаваючого валютного курсу, а також перехід до активної процентної політики. У 2017 році також активно використовується механізм ІТ.

Отже, аналізуючи досвід та сучасні реалії України, можна відзначити, що зараз основним вектором нашої монетарної політики є забезпечення цінової стабільності з використанням режиму інфляційного таргетування. Таргетування інфляції (inflation targeting) – монетарний режим, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфляції (таргету) протягом визначеного періоду часу. Відповідальність центрального банку обумовлена можливістю використання усього переліку інструментів монетарної політики у випадку загрози недотримання визначеного значення таргету (Дорожня карта Національного банку України з переходу до інфляційного таргетування, 2016).

Для досягнення мети забезпечення цінової стабільності НБУ використовує наступні інструменти (Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки, 2015):

- ❖ зміна ключової процентної ставки грошово-кредитної політики (синхронізованою з обліковою ставкою) – процентної ставки за операціями Національного банку, що мають найбільший вплив на стан грошово-кредитного ринку. Ключова процентна ставка буде ставкою за операціями з надання ліквідності (наприклад, за операціями рефінансування), або за операціями зі стерилізації (наприклад, проведення тендерів з розміщення депозитних сертифікатів Національного банку);

- ❖ операції тонкого налаштування та структурні операції регулювання ліквідності, тобто тендери рефінансування та тендери з розміщення депозитних сертифікатів Національного банку;

- ❖ обов'язкове резервування. Цей інструмент використовується для регулювання ліквідності банківської системи;

❖ інтервенції на валютному ринку з метою нарощення до належного рівня міжнародних резервів, згладжування надмірних коливань обмінного курсу. Проте кількісні показники для обмінного курсу встановлюватися не будуть.

Таблиця 1

Динаміка облікової ставки НБУ

Період	% річних	Період	% річних	Період	% річних
2017		з 22.04	19	з 17.07	12,5
з 26.05	12,5	з 04.03	22	з 15.04	9,5
з 14.04	13	з 29.01	22	2013	
з 03.03	14	2015		з 13.08	6,5
з 27.01	14	з 18.12	22	з 10.06	7
2016		з 30.10	22	2012	
з 09.12	14	з 25.09	22	з 23.03	7,5
з 28.10	14	з 28.08	27	2010	
з 16.09	15	з 04.03	30	з 10.08	7,75
з 29.07	15,5	з 06.02	19,5	з 08.07	8,5
з 24.06	16,5	2014		з 08.06	9,5
з 27.05	18	з 13.11	14		

Джерело: (Облікова ставка НБУ, 2017)

Серед вищезначених показників НБУ робить акцент на використанні зміни ключової процентної ставки, а всі інші інструменти є допоміжними. В таблиці 1 наведена динаміка облікової ставки НБУ за період з 2010 по 2017 роки. Як показує її аналіз, за вищевказаний проміжок часу її максимальне значення становило 30% (з 04.03.2015 року). Потім НБУ почав проводити політику зі зниження її значення. І з 26.05.2017 вона становить 12,5%. У планах НБУ подальше зниження облікової ставки НБУ з метою зниження вартості кредитних ресурсів та активізація процесу кредитування.

Аналізуючи грошово-кредитну політику України у 2016 році, можна виділити ряд її особливостей:

✓ підтримання цінової стабільності та повномасштабне використання режиму інфляційного таргетування. Так, у 2016 році рівень інфляції було зафіксовано на рівні 12,4%, що відповідало встановленим значенням та орієнтирам, які були визначені в Основних напрямках грошово-кредитної політики України на середньострокову перспективу.

✓ використання режиму плаваючого валютного курсу та подальша лібералізація валютних відносин;

✓ зростання золотовалютних резервів Національного банку на 17%;

✓ активний продаж депозитних сертифікатів НБУ з метою підтримки ліквідності банків за умови значних кредитних ризиків;

✓ приведення діяльності НБУ у відповідність до європейських норм та стандартів в галузі підвищення прозорості його діяльності, перебудови функцій та упровадження проектного та процесного підходів, скорочення видатків. Зазначимо, що НБУ, виконуючи свою базову функцію з забезпечення цінової стабільності та безперебійної, ефективної роботи банківської системи, у 2016 році перерахував до державного бюджету України 35,5 млрд грн прибутку (Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ, 2017);

✓ оновлено «дорожню карту реформ» – Комплексну програму розвитку фінансового сектору до 2020 року, внесені поправки сприятимуть подальшій оптимізації грошово-кредитної політики;

✓ діяльність, спрямована на відновлення бази фондування, визнання реальної якості активів та виконання програм докапіталізації практично усіма банками;

✓ проведення масштабного стрес-тестування 60 найбільших банків України з метою реальної оцінки ситуації у банківській сфері та її подальшої стабілізації. Із 60 банків, які пройшли стрес-тестування, 21 банк не потребував докапіталізації, а дев'ять вже виконали програму докапіталізації. Докапіталізація сприятиме стабільності фінансового сектору в довгостроковому періоді.

У таблиці 2 наведено дані щодо індексів споживчих цін (ІСЦ) в Україні з 2000 по 2017 рік. Як показує її аналіз, найвищий показник ІСЦ спостерігався у 2015 році (143,3%), а вже в 2016 році цей показник знизився до 112,4% завдяки проведенню ефективної грошово-кредитної політики.

Також важливим у 2016 році було те, що відбулася націоналізація Приват Банку. МВФ позитивно оцінив цю подію та зауважив, що це важливий крок для забезпечення фінансової стабільності.

Протягом 2016 року НБУ проводив політику щодо виведення з ринку тих банків, які не відповідають нормативним вимогам НБУ. Така політика повинна привести до того, що на ринку залишаться платоспроможні, ефективні банки, що матиме важливе значення для підвищення рівня довіри до банківської системи.

Відзначимо, що у 2016 році з ринку було виведено 21 банк. А всього, починаючи з 2014-го, регулятор прийняв рішення про виведення з ринку щодо 88 банків (Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ, 2017). Першим ефектом від очищення банківської системи стало зниження відсоткових ставок. Тобто ринок очистився від тих банків, які пропонували завищені відсоткові ставки за депозитами, що впливало на подорожчання кредитів, зростання в портфелі банків прострочених кредитів та в цілому викликало дестабілізацію ситуації на фінансовому ринку.

Згідно з даними НБУ, 2016 рік закінчила зі збитками 31 банківська установа. Загальна сума збитку склала 169,29 млрд гривень. Очолив список Приват Банк зі збитками 135,31 млрд гривень, що становить 80% від загального збитку, 63 банки України за підсумками 2016 року отримали прибуток на суму 10,817 млрд гривень. Найбільш ефективно працював Райффайзен Банк Аваль, який отримав 3,82 млрд гривень чистого прибутку (Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ, 2017).

Таблиця 2

Зведена таблиця індексів споживчих цін в Україні з 2000 по 2017 роки

	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	За рік
2000	104,6	103,3	102,0	101,7	102,1	103,7	99,9	100,0	102,6	101,4	100,4	101,6	125,8
2001	101,5	100,6	100,6	101,5	100,4	100,6	98,3	99,8	100,4	100,2	100,5	101,6	106,1
2002	101,0	98,6	99,3	101,4	99,7	98,2	98,5	99,8	100,2	100,7	100,7	101,4	99,4
2003	101,5	101,1	101,1	100,7	100,0	100,1	99,9	98,3	100,6	101,3	101,9	101,5	108,2
2004	101,4	100,4	100,4	100,7	100,7	100,7	100,0	99,9	101,3	102,2	101,6	102,4	112,3
2005	101,7	101,0	101,6	100,7	100,6	100,6	100,3	100,0	100,4	100,9	101,2	100,9	110,3
2006	101,2	101,8	99,7	99,6	100,5	100,1	100,9	100,0	102,0	102,6	101,8	100,9	111,6
2007	100,5	100,6	100,2	100,0	100,6	102,2	101,4	100,6	102,2	102,9	102,2	102,1	116,6
2008	102,9	102,7	103,8	103,1	101,3	100,8	99,5	99,9	101,1	101,7	101,5	102,1	122,3
2009	102,9	101,5	101,4	100,9	100,5	101,1	99,9	99,8	100,8	100,9	101,1	100,9	112,3
2010	101,8	101,9	100,9	99,7	99,4	99,6	99,8	101,2	102,9	100,5	100,3	100,8	109,1
2011	101,0	100,9	101,4	101,3	100,8	100,4	98,7	99,6	100,1	100,0	100,1	100,2	104,6
2012	100,2	100,2	100,3	100,0	99,7	99,7	99,8	99,7	100,1	100,0	99,9	100,2	99,8
2013	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	99,3	100,0	100,4	100,2	100,5	100,5
2014	100,2	100,6	102,2	103,3	103,8	101,0	100,4	100,8	102,9	102,4	101,9	103,0	124,9
2015	103,1	105,3	110,8	114,0	102,2	100,4	99,0	99,2	102,3	98,7	102,0	100,7	143,3
2016	100,9	99,6	101,0	103,5	100,1	99,8	99,9	99,7	101,8	102,8	101,8	100,9	112,4
2017	101,1	101,0	101,8	100,9									106,2

Джерело: (Індекси споживчих цін за 2000–2017 роки (Україна), 2017)

Перейдемо до розгляду основних тенденцій грошово-кредитної політики України у 2017 році та у середньостроковій перспективі.

Відзначимо, що важливим позитивним моментом є той, що при розробці Основних напрямів грошово-кредитної політики на 2017 рік вперше була залучена наукова громадськість і широкі експертні кола, брали участь Вища експертна рада й Громадська колегія, що

нешодавно створені та діють при Раді Національного банку. Це значно покращило якість розробленого документа. Нагадаємо, що раніше розробкою основного монетарного документа займалося лише НБУ при сприянні інших державних інституцій. Аналізуючи основні положення цього документа, варто відзначити важливий момент – НБУ сприяє фінансовій стабільності, у тому числі стабільності банківської системи за умови, коли це не перешкоджає досягненню цілі щодо цінової стабільності.

Отже, можемо констатувати, що основним вектором грошово-кредитної політики на 2017 рік є забезпечення цінової стабільності. Пріоритетом діяльності НБУ щодо реалізації грошово-кредитної політики є утримання інфляції в рамках запланованого показника у 2017 році $8\% \pm 2\%$, у 2018 році – $6\% \pm 2\%$, у 2019 і надалі – $5\% \pm 1\%$. Тобто, пріоритетом діяльності Національного банку України має бути зниження інфляції (індексу споживчих цін) до однозначного показника і утримання його на такому рівні в середньостроковій перспективі (Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу, 2016).

Національний банк буде і надалі продовжувати дотримуватися режиму змінного обмінного курсу. Водночас це не означає його неконтрольованість. Адже усунення надлишкових курсових коливань – це передумова і цінової, і фінансової стабільності. При цьому згодом планується, що вплив Національного банку на обмінний курс буде винятково опосередкованим шляхом застосування ринкових механізмів, таких як відсоткова політика.

Планується, що роль валютних інтервенцій поступово буде скорочуватися у міру зняття адміністративних обмежень і поглиблення валютного ринку. Однак процес валютної лібералізації повинен бути поступовим, щоб не зашкодити виконанню цілей щодо цінової і фінансової стабільності.

Підводячи підсумки, можна систематизувати основні напрями грошово-кредитної політики України на 2016–2020 роки (Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки, 2015).

1. Беззаперечна пріоритетність досягнення та підтримання цінової стабільності порівняно з іншими цілями та завданнями грошово-кредитної політики.

2. Режим плаваючого обмінного курсу. Обмінний курс значною мірою визначатиметься ринковими умовами без попереднього встановлення бажаного або прогнозного значення.

3. Перспективний характер прийняття рішень, які ґрунтуються на макроекономічній основі. Рішення щодо параметрів грошово-кредитної політики ґрунтуються на комплексному макроекономічному аналізі та прогнозі.

4. Прозорість діяльності Національного банку.

5. Інституційна, фінансова та операційна незалежність Національного банку. Національний банк не використовуватиме інструменти грошово-кредитної політики для досягнення будь-яких цілей, які загрожуватимуть досягненню цінової стабільності.

Що ж було зроблено НБУ уже в 2017 році для досягнення вищезначених цілей:

- основні зусилля НБУ спрямовані на підтримання цінової стабільності. Хоча за підсумками 4 місяців 2017 року інфляція була дещо вищою, ніж очікував НБУ, вона все ж не вийде за межі встановленого на 2017 рік таргету, прогнозує регулятор;

- подальше зниження облікової ставки (до 12,5%), що в середньостроковій та довгостроковій перспективі сприятиме зниженню відсоткових ставок за кредитами, які видають банки, та сприятиме активізації кредитування;

- НБУ демонстрував на практиці посилення прозорості своєї діяльності, оприлюднюючи необхідну інформацію на своєму офіційному сайті. Значним досягненням у цьому напрямку є публікація Річного звіту НБУ, Інфляційний звіт Національного банку України, Звіту НБУ про фінансову стабільність, постійні прес-релізи щодо базових рішень регулятора у сфері грошово-кредитної політики, проведення наукових семінарів, конференцій. Так, у травні 2017 року відбулася щорічна міжнародна науково-дослідна конференція «Роль центрального банку у забезпеченні економічного розвитку» у місті Києві, на яку були запрошені провідні науковці та практики з різних країн світу;

- Національний банк України визначив нові критерії розподілу банків на окремі групи на 2017 рік. В НБУ наголосили, що такий розподіл не буде застосовуватися для наглядових цілей, а буде використовуватися виключно для більш детального та ефективного представлення результатів діяльності банківської системи України;

- НБУ пом'якшив встановлений раніше графік докапіталізації, зокрема замість вимоги до банків збільшити до 11 січня 2017 року статутний капітал до 300 млн грн зобов'язав їх довести мінімальний розмір статутного капіталу до 200 млн грн до середини 2017 року;

- послаблення антикризових обмежень та валютна лібералізація. НБУ дозволив репатріацію дивідендів, спростив інвестування за кордон для бізнесу у межах валютних ліцензій, знизив вимогу до обов'язкового продажу валютних надходжень на користь юридичних осіб до 50%. Також завершена робота з підготовки нового законопроекту про валютне регулювання, який повинен замінити Декрет «Про валютне регулювання» від 1993 року, що має багато вад та обмежень, та проект Закону «Про валюту». Але слід зазначити, що для ефективного функціонування вільного ринку Україна мусить запровадити принципи протидії ВЕПС (вони стосуються зменшення податкової бази і переміщення прибутків за кордон), також слід враховувати міжнародні ініціативи ОЕСР і слід приєднатися до автоматичного обміну податковою інформацією. Лише за дотримання цих умов можна констатувати, що лібералізація валютного ринку відбулася;

- зменшено граничний розмір розрахунків готівкою з участю фізичних осіб зі 150 тисяч гривень до 50 тисяч гривень. НБУ і надалі планує знижувати показник розрахунків готівкою і збільшувати таким чином сегмент безготівкових розрахунків;

- Національний банк установив чіткі вимоги до діяльності кредитних посередників у сфері споживчого кредитування відповідно до Закону України «Про споживче кредитування». Ці вимоги сприятимуть тому, що кредитні посередники надаватимуть споживачам банківських послуг більш повну інформацію про банки, банківські продукти, умови отримання кредитів, а також нестимуть за це відповідальність перед споживачами. Це сприятиме розвитку та підвищенню прозорості ринку споживчого кредитування в Україні.

Враховуючи вищезначені тенденції, варто звернути увагу на те, що сьогодні багато експертів підтверджують факт того, що більшість проблем, які перешкоджали реалізації ефективної грошово-кредитної політики та банківської системи, подолано, інфляція знаходиться в допустимих межах, а банки мають достатньо капіталу та ліквідності, щоб відновити кредитування економіки, що стане надійним підґрунтям для забезпечення сталого економічного розвитку України.

Висновок

Таким чином, головною метою грошово-кредитної політики України в сучасних умовах та в середньостроковій перспективі є забезпечення цінової та фінансової стабільності задля забезпечення передумов сталого економічного розвитку, адже низький рівень інфляції піде на користь всім учасникам економічного процесу (держава, населення, підприємства). Основним інструментом, який є в арсеналі НБУ, для досягнення вищезначеної мети є активне використання та коригування ключової процентної ставки – процентної ставки за операціями регулювання ліквідності, які мають найбільший вплив на стан грошово-кредитного ринку.

У контексті оптимізації розробки та реалізації грошово-кредитної політики НБУ повинен і надалі підвищувати прозорість своєї діяльності шляхом розкриття повної, достовірної інформації щодо базових напрямів своєї діяльності. Такі дії сприятимуть підвищенню довіри до регулятора зі сторони громадськості та більш чіткого розуміння його дій щодо грошово-кредитної політики.

Грошово-кредитна політика Національного банку буде також спрямована й на виконання таких цілей, як підтримання режиму плаваючого обмінного курсу та нарощення рівня міжнародних резервів, а також здійснення контролю за зростанням грошових агрегатів відповідно до програми співпраці з МВФ. Очікується, що політика цінової стабільності, яка є базовим чинником структурної трансформації економіки України, сприятиме зниженню довгострокової волатильності обмінного курсу.

Відзначимо, що пом'якшення НБУ монетарної політики у 2016 році та збереження цих тенденцій у 2017 році (прикладом чого є зниження облікової ставки, послаблення валютних обмежень) спричиняє зниження вартості ресурсів на міжбанківському кредитному ринку та ставок за ОВДП і на часі повинно сприяти зниженню вартості кредитних ресурсів, які банки пропонують своїм клієнтам, що дозволить активізувати процес кредитування та сприятиме зростанню економічної активності та економічному росту.

Зараз роздрібні реальні процентні ставки банків все ще залишаються на досить високому рівні, слабкою залишається кредитна активність банків. Причиною цього є збереження значних

кредитних ризиків та високого рівня боргового навантаження у корпоративному секторі, але ті інструменти, які зараз активно використовує НБУ, мають дати позитивний ефект і активізувати процес кредитування.

Таким чином, можемо констатувати, що грошово-кредитна політика України є важливим інструментом регулювання економіки. І підвищення її дієвості, ефективності спричинить позитивний вплив на соціально-економічне становище країни в цілому і дозволить досягти тих стратегічних цілей і завдань, які ставить перед собою держава.

Література

1. Гриценко А.А. Яка грошово-кредитна політика потрібна Україні [Електронний ресурс]/А.А.Гриценко. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/?p=5030>
2. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ. Офіційний сайт Національного банку України. // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
3. Долан Эдвин Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Эдвин Дж. Долан, Колин Д. Кэмпбелл, Розмари Дж. Кэмпбелл. – Букинистическое издание, 1991.
4. Дорожня карта Національного банку України з переходу до інфляційного таргетування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/>
5. Индексы споживчих цін за 2000–2017 роки (Україна) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://index.minfin.com.ua/index/inf/>
6. Інфляційний звіт Національного банку України за квітень 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/>
7. Закон України «Про Національний банк України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14
8. Звіт про фінансову стабільність за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/>
9. Мороз А. М. Центральний банк та грошово-кредитна політика [Текст] : підручник / А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна. – К. : КНЕУ, 2005. – С. 556.
10. Облікова ставка НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53647
11. Постанова Правління НБУ «Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
12. Постанова Правління НБУ № 541 «Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/v0541500-1
13. Савлук М. І. Гроші та кредит [Текст] : підручник / М. І. Савлук. 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – С. 598.
14. Стельмах В.С. Грошово-кредитна політика в Україні / В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, Н.І. Гребеник, В.І. Міщенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2003. – 421 с.
15. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в Україні: проблеми та шляхи посилення взаємозв'язку : монографія / А.І. Даниленко, А.А. Гриценко, В.В. Зимовець та ін.; за ред. А.І. Даниленка. – К. : Ін-т екон. та прогноз., 2010. – 456 с.
16. Friedman M. The role of monetary policy // The American Economic Review. – Volume LVII. – Number 1. – March 1968. – P.11-13.
17. Mishkin F.S. Monetary Policy Strategy: Lessons from the crisis. – Cambridge. – February 2011. – P. 31.
18. Tobin J., Monetary Policy, The Concise Encyclopedia of Economics, David R. Henderson, ed. Liberty Fund, Inc. 2008, Library of Economics and Liberty [Online], available on <http://www.econlib.org/library/Enc/MonetaryPolicy.html>.
19. World Economic Outlook (WEO) October 2016: Subdued Demand: Symptoms and Remedies, IMF.

References

1. Gritsenko A.A. Which monetary policy does Ukraine need. Retrieved from: <http://ief.org.ua/?p=5030>

2. Monetary and financial statistics of NBU. The official website of the National bank of Ukraine. April 2016. Retrieved from: <http://www.bank.gov.ua>
3. Dolan, Edwin J. (1991) Money, Banking and Monetary Policy.
4. Road map of the National Bank of Ukraine on the transition to inflationary targeting. Retrieved from: <https://www.bank.gov.ua/>
5. Inflation indices for 2000–2017 (Ukraine). Retrieved from: <http://index.minfin.com.ua/index/inf/>
6. Inflation report of the National Bank of Ukraine for April 2017. Retrieved from: <https://www.bank.gov.ua/>.
7. The Law of Ukraine “On the National Bank of Ukraine”. Retrieved from: <zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
8. Financial stability report for 2016. Retrieved from: <https://www.bank.gov.ua/>
9. Moroz A.M. (2005) Central Bank and Monetary Policy [Text]: textbook. A. M. Moroz, M. F. Puhovkina. Ministry of education and science of Ukraine. KNEU, p. 556.
10. NBU discount rate/ Retrieved from: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53647
11. Resolution of the Board of NBU «On the main provisions of monetary policy for 2017 and medium term»/ Retrieved from: <http://www.bank.gov.ua>
12. Resolution of the Board of NBU № 541 «On the Fundamentals of Monetary Policy for 2016–2020». Retrieved from: <zakon.rada.gov.ua/go/v0541500-1>
13. Savluk, M.I. (2002) Money and credit [Text]: textbook. Ministry of education and science of Ukraine, KNEU, 3-d ed., revised and enlarged, p. 598.
14. Stelmah V.S., Yepifanov A.O., Grebenik N.I., Mishenko V.I. (2003) Monetary policy in Ukraine/. – 2-nd ed., revised and enlarged. Kyiv, Knowledge, 421 p.
15. Danylenko A.I., Grytsenko A.A., Zymovets V.V. and others. (2010) Fiscal-budgetary and monetary policy in Ukraine: problems and ways of strengthening the relationship: monograph/; edited by A.I. Danylenko. K., Inst. of econ. and forecasting, 456 p
16. Friedman M. (1968) The role of monetary policy. The American Economic Review, Volume LVII, Number 1, p.11-13.
17. Mishkin F.S. (2011) Monetary Policy Strategy: Lessons from the crisis, Cambridge, p. 31.
18. Tobin J. (2008), Monetary Policy, The Concise Encyclopedia of Economics, David R. Henderson, ed. Liberty Fund, Inc. Library of Economics and Liberty [Online], available on <http://www.econlib.org/library/Enc/MonetaryPolicy.html>.
19. World Economic Outlook (WEO) October 2016: Subdued Demand: Symptoms and Remedies, IMF.